

ÎNCHEIERE

05 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Iuliana Oprea, Galina Stratulat

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către
Ministerul Justiției,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Burghilea
Miroslava împotriva Ministerului Justiție, Ministerului Finanțelor, Procuratura
Anticorupție și Centrul Național Anticorupție, intervenient principal Burghilea
Valeriu cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile
ilicite ale organelor de urmărire penală,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 30 martie 2016, prin care a fost
respins apelul declarat Ministerul Justiției și menținută hotărârea Judecătoriei
Buiucani municipiul Chișinău din 31 iulie 2015

c o n s t a t ă

La 05 februarie 2015 reclamanta Burghilea Miroslava a depus cerere de
chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor,
Procuratura Anticorupție și Centrul Național Anticorupție, intervenient principal
Burghilea Valeriu cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin
acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală.

În motivarea acțiunii a invocat că, în luna mai 2010 a depus cererea de
acordare a concediului pentru îngrijirea copilului pînă la vârsta de 3 ani.

Ulterior, la 09 septembrie 2010 a depus cerere la Casa Teritorială de Asigurări
Sociale sect. Ciocana mun. Chișinău, pentru a i se stabili indemnizația lunară unică
pentru creșterea și îngrijirea copilului, Burghilea Adelina.

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Ciocana mun. Chișinău
din 24 septembrie 2010, a fost aprobată reclamantei Burghilea Miroslava
indemnizația lunară de 4067,99 lei pentru perioada 03 februarie 2010 - 03 februarie
2013 pentru creșterea copilului Burghilea Adelina. Cuantumul indemnizației lunare a
fost calculat din suma venitului lunar confirmat prin certificatele privind salariul
lunar prezentate de către reclamantă, de la întreprinderile ÎS „CRIS Regstru” și SRL
„Imperia Telcom”.

Indemnizația lunară în sumă de 4067,99 lei urma să fie achitată pe o perioadă
de 36 luni pînă la 03 februarie 2013, când copilul va împlini vârsta de 3 ani.

La 26 mai 2011 CTAS sec. Ciocana mun. Chișinău a aprobat Decizia nr. 2011/95/1/71882 cu privire la suspendarea plății indemnizației lunare, începând cu 01 mai 2011 pentru copilul Adelina Burghelea.

În acest context precizează reclamanta că indemnizația lunară pentru creșterea copilului Burghelea Adelina în mărime de 4067,99 lei a fost achitată doar pînă în luna aprilie anul 2011, inclusiv.

Prin scrisoarea CTAS Ciocana nr. 1167 din 06 iulie 2011 indică reclamanta că a fost informată despre faptul că plata indemnizației a fost suspendată temporar, pe motiv că Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a ridicat dosarul privind plata indemnizației și precum că, plata indemnizației va fi reluată după examinarea și restituirea dosarului personal de către CCCEC RM.

În acest sens precizează reclamanta că însăși decizia CTAS Ciocana privind suspendarea plății nu a fost anexată.

Ulterior, prin scrisoarea nr. 662 din 14 martie 2012 și nr. B-318/12 din 25 mai 2012 i s-a comunicat că plata indemnizației lunare pentru creșterea copilului Burghelea Adelina va fi reluată doar după restituirea dosarului de către organele de urmărire penală al CCCEC.

Indică reclamanta că în corespundere cu investigațiile și acțiunile relatate în dosarul penal nr. 2012036769 cu care susține că a făcut cunoștință conform cererii depuse la 24 aprilie 2014, că, conform raportului din 11 aprilie 2011 eliberat de Terzi Alexandr, s-a solicitat înregistrarea materialului acumulat în Registru nr. 1 de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni în privința Miroslovei Burghelea iar conform raportului din 29 aprilie 2011 eliberat de Luca Crîșmari, se confirmă că materialul cu nr. 437 în privința Miroslovei Burghelea a fost înregistrat în R-1 la 14 aprilie 2011. Prin prezentul raport s-a solicitat prelungirea examinării materialului pînă la 31 mai 2011.

Ofițerul de Urmărire Penală Luca Crîșmari la 15 februarie 2011 a înaintat către directorul Organului Teritorial de Asigurări Sociale Buiucani, Stratulat Liubovi o interpelare, prin care a solicitat în baza cauzei penale nr. 2010036718, informații cu privire la numărul angajaților care au declarat și s-au efectuat pentru ei defalcări în bugetul asigurărilor sociale pentru salariați factorii de decizie ai SRL „Imperia Telecom” și ai SRL „Vita Torrens”, de la fondare și pînă în prezent, pentru fiecare perioadă a anului, cu indicarea fiecărui angajat în parte.

Informația respectivă a fost prezentată și folosită în cauza penală cu nr. 2012036769.

Indică reclamanta că la 17 mai 2012, Ofițerul de Urmărire Penală Crîșmari i-a solicitat să se prezinte pentru a fi audiată și a da explicații în cauza penală nr. 2012036769.

Ulterior, la 20 iunie 2012 a comunicat ofițerului Crîșmari Luca că starea sa de sănătate este nesatisfăcătoare, însă a fost învinuită de către acesta de prefăcătorie, fiind audiată forțat.

Astfel, pe parcursul unei ore a fost supusă unei torturi psihologice, vorbindu-i-se într-un limbaj brutal și amenințător în biroul personal de serviciu a lui Crîșmari Luca.

Ca urmare, a acțiunilor Ofițerului de Urmărire Penală Crîșmari Luca, indică reclamanta că concomitent cu reprezentantul său legal, avocatul Tatar Ghenadie a depus mai multe plângeri.

La 03 august 2012 Ofițerului de Urmărire Penală Crîșmari Luca a informat șeful-adjunct al Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău, al DAF Buiucani despre faptul că la 31 iulie 2012 de către organul de urmărire penală al CCCEC a fost pornita cauza penală nr. 2012036669 conform elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) și art. 361 alin. (1) din Codul penal în privința Miroslovei Burghelea și Silviei Iftodi, administrator al SRL „Imperia Telcom” - Informație ce a fost prezentată și folosită în cauza penala cu nr. 2012036769. De către procurorul anticorupție Viorel Morari prin Ordonanța din 31 iulie 2012 s-a dispus începerea urmăririi penale nr. 201236769 în procuratura anticorupție iar prin Ordonanța din 03 august 2012 s-a dispus transmiterea cauzei penale nr. 201236769 în Procuratura sect. Ciocana.

În Procuratura sect. Ciocana, prin ordonanța din 20 august 2012 s-a continuat urmărirea penală doar în baza art. 190 alin. 2 lit. c) și art. 361 alin. (1) din Codul Penal în privința reclamantei Miroslovei Burghelea și Silvia Iftodi, administrator al SRL „Imperia Telcom”.

La 16 ianuarie 2013 Miroslovei Burghelea i-a fost adusă la cunoștință Ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț, iar la 16 aprilie 2013, fiind repetat audiată i s-a adus la cunoștință Ordonanța de punere sub învinuire penală.

După care, indică reclamanta că la 31 ianuarie 2014 i-a fost adusă la cunoștință Ordonanța prin care s-a dispus a scoate integral de sub urmărire penală pe cet. Burghelea Miroslava și Iftodi Silvia din motiv, că în acțiunile acestora lipsesc semnele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b) și c) și art. 361 alin. (2) lit. b) din Codul Penal.

Consideră reclamanta că în urma acțiunilor întreprinse de Ofițerului de Urmărire Penală Crîșmari Luca în legătura cu cauza penala nr. 2012036769, pe parcursul desfășurării anchetei vizavi de materialul cu nr. 437 din 14 aprilie 2011 în privința sa au fost dobândite ilicit.

Or, în referințele din solicitări erau indicate la alte cauze penale ce nu aveau tangență la materialul dat.

Astfel cu referire la cele enunțate subliniază reclamanta că temeiul în baza căruia s-a dispus încetarea plății indemnizației lunare de către CTAS sec. Ciocana, pentru creșterea copilului Burghelea Adelina începând cu 26 mai 2011, s-a întemeiat doar pe acțiunile ilegale ale Ofițerului de Urmărire Penală Crîșmari Luca care, fără a deține vre-un act legal a impus sistarea plăților indemnizației lunare pentru creșterea copilului, de către CTAS sec. Ciocana, doar printr-o recipisă.

Or, ordonanța de începere a cauzei penale a fost emisă doar la data de 31 iulie 2012.

Astfel, în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală pînă în prezent nu i s-a achitat integral indemnizația pentru întreținerea copilului minor Burghelea Adelina.

Conform calculelor rezultă că prin decizia CTAS sec. Ciocana din 24 septembrie 2010 s-a aprobat achitarea indemnizației în sumă de 4 067,99 lei pentru o perioadă de 36 luni ceea ce constituie suma totală de 146 447,64 lei.

Pînă în prezent însă i s-a achitat în total doar suma de 63 573,54 lei.

Respectiv, restanța ce urmează a fi achitată din partea CTAS sec. Ciocana în prezent constituie suma de 82 874,10 lei.

Astfel, prin acțiunile organului de urmărire penală a fost comisă o faptă cu caracter ilicit.

Or, suferințele psihice și fizice ce i-au fost cauzate prin acțiunile ilicite ale pârâtului atentează valorile patrimoniale și nepatrimoniale ale sale cum sunt: sănătatea, onoarea, demnitatea, reputația profesională, fiindu-i cauzate prejudicii materiale și morale.

Astfel, prin învinuirea adusă, menținerea sa în stare de stres pe parcursul participării în nenumăratele acțiuni de urmărire penală în calitate de bănuit și învinuit, pe marginea dosarului penal i-au cauzat stări în care se simțea înjosită, umilită, maltrată, permanent fiind în stare de retrăiri negative.

Invocă reclamanta că din cauza timpului pierdut în urma acestor acțiuni în familia sa s-a creat o atmosferă negativă, care i-a afectat și copiii minori pe care îi are la întreținere. Consideră că a fost învinuită ilegal de săvârșirea unor infracțiuni grave, circumstanțe care fără îndoiala au acționat negativ asupra stării sale psihologice și a membrilor familiei, fiind lipsită ilegal de sursa de existență a sa și a copiilor minori pe care-i are la întreținere.

Cere reclamanta admiterea acțiunii, încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Burghelea Miroslava a prejudiciului moral în mărime de 500 000 lei și prejudiciu material în mărime de 82 874, 10 lei și obligarea organelor procuraturii și a ofițerului de urmărire penală să-i prezinte scuze oficiale.

Prin hotărîrea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 31 iulie 2015, acțiunea a fost admisă parțial, s-a încasat din bugetul de stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul Miroslavei Burghelea suma de 1000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, pretențiile ce țin de repararea prejudiciului material, repararea prejudiciului moral și obligarea organelor procuraturii și ofițerului de urmărire penală să prezinte scuze oficiale, s-au respins ca fiind neîntemeiate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 martie 2016 a fost respins apelul declarat Ministerul Justiției și menținută hotărîrea Judecătorei Buiucani municipiul Chișinău din 31 iulie 2015.

La 12 iulie 2016 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea hotărîrii Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 31 iulie 2015 și deciziei Curții de Apel Chișinău din 30 martie 2016, cu emiterea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel verificînd legalitatea și temeinicia hotărîrii primei instanțe eronat a interpretat prevederile legale aplicabile la caz.

Or, conform art. 3 alin. (1) lit. a din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

În susținerea cererii înaintate indică recurentul și art. 19 alin. (3) Cod de procedură penală care stabilește că, organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuitului, învinuitului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovățesc, precum și circumstanțele care îi atenuează sau agravează răspunderea.

Susține că instanța de apel la emiterea deciziei contestate nu a ținut cont de faptul că Burghilea Miroslava nu a fost reținută sau arestată, ia în privința sa nu a fost aplicată nici o măsură preventivă. Respectiv nu a fost limitată în drepturile sale și atrasă la răspundere penală pentru a se încasa prejudiciu din contul bugetului de stat.

Or, Burghilea Miroslava nu a prezentat probe concludente prin care să ateste faptul că bănuiala sa ar fi avut careva efecte negative asupra reputației sale.

Astfel, consideră că aprecierea judecătorului privind evaluarea daunelor morale este subiectivă, iar criteriile care stau la baza cuantumului despăgubirilor trebuie să fie obiective împărtășind criteriul general evocat de instanța europeană, potrivit căruia despăgubirile trebuie să prezinte un raport rezonabil de proporționalitate cu atingerea adusă reputației, având în vedere, totodată, gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora.

Astfel, rezultă expres că angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite, respectiv nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului.

Examinînd temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432, alin. (2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat Ministerul Justiției, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e

Recursul declarat Ministerul Justiției se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Iuliana Oprea

Galina Stratulat